

Çocukluk döneminde müzik eğitiminin önemi

“Çocuğun sözcükleri şarkının ezgisi ve ritmine uygun olarak söylemeye çalışması, dil ağız ve dudak kaslarının gelişmesine ve kelimeleri daha düzgün telaffuz etmesine neden olacaktır.”

Yayın Tarihi : 16 Mayıs 2016 Pazartesi (oluşturma : 3/24/2019)

Röportaj: Fahri Sarrafoğlu

İnsanlık tarihi kadar köklü bir geçmişe sahip olan müzik, çok erken dönemlerden beri sadece bir eğlence aracı olarak değil aynı zamanda bir eğitim aracı olarak da kullanıldığını belki çocuğumuz bilmiyor da biliyorsak da çeşitli sebeplerden dolayı faydalanmıyoruz.

Bilimsel araştırmalar, müzik eğitiminin çocukların kavram gelişimleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Günümüzde anne ve babalar çocuklarının dinlemediğinden, odaklanamadığından ya da derse kendini veremediğinden yakınmaktadırlar.

Konu ile ilgili olarak Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Zafer Yıldız ile “çocuklarda müzik ile dini öğretim üzerinde ” söyleşi yaptık. İşte sohbetimizin detayları:

Erken çocukluk dönemi din öğretiminde müzikten yararlanması gerektiğiyle ilgili 18-20 Mart 2016 tarihinde Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresinde bir tebliğiniz oldu. İlgi çekici bir konu. Böyle bir çalışmaya niçin ihtiyaç duydunuz?

Erken çocukluk dönemi din öğretiminde çocukların severek, eğlenerek ve bilişsel gelişimlerine uygun öğrenecekleri bir öğretim ortamı nasıl olabilir diye düşündüğümüzde müziğin tesirli gücü aklımıza geldi. Ve gerçekten de erken çocukluk dönemi çocuklarda bazı dini kavramların müzik yoluyla öğretimini hedefleyen deneysel çalışma yaptığımız da sonuçların çok olumlu olduğunu gördük. İnşallah, bu çalışmamız din eğitimi literatüründe fazlaca ele alınmayan bu konunun daha detaylı olarak çalışılmasına vesile olur.

Müziğin bireylerin psiko-sosyal gelişimi üzerindeki etkisi ve çocuk eğitiminde müzikten yararlanılması elbette tartışılmaz,fakat bunun da faydası pek bilinmiyor. Siz ne dersiniz?

Öncelikle şunu belirtmem gerekir ki, ben bir din eğitimi uzmanıyım.Müzik eğitimi tamamen ayrı bir uzmanlık konusu.Ancak, araştırma sürecinde edindiğim bilgiler çerçevesinde cevaplarsam, müzik eğitiminin, müziğin kendi usul ve prensipleri içerisinde gerçek bir sanat eseri olarak icrasını hedefleyen eğitimler olduğunu söyleyebilirim. Müzik eğitiminin amacında bizzat müziğin kendisi

vardır. Ancak, müzik eğitimi bireye dolaylı kazanımlar da sağlamaktadır.

Şurası bir gerçek ki, tarih boyunca müzik eğitimi hep eğitim müfredatları içerisinde yer almıştır. Antik Yunan'da eğitim temel olarak felsefe, matematik, müzik ve beden olarak dört alanda ele alınmaktaydı. Bu şekilde bireylerde felsefe yoluyla düşüncenin gelişimi, matematikle aklın kullanımı, beden eğitimiyle insanın sağlıklı yaşaması amaçlanırken, müzik eğitimiyle de duyguların derinleştirilmesi hedeflenmekteydi.

Müzikle eğitimin önemi nedir?

Müzikle eğitim ise, eğitim hedefinin bizzat müzik olmadığı, hedeflenen kazanımlara ulaşmada müzikten yararlanmanın gerçekleştiği eğitimlerdir. Örneğin, Ortaçağ döneminde, eğitimden anlaşılanın dini bilgilerin aktarılması olduğu için müzik eğitimi ilahilerin öğretilmesi şeklinde gerçekleştiriliyordu. Aslında bir anlamda müzikle eğitim gerçekleştiriliyordu. İster müzikle eğitim isterse müzik eğitimi olsun, müziğin özellikle çocuk gelişimi üzerinde birçok olumlu etkileri vardır.

Çocuğun gelişim döneminde uygun olarak sunulan müzik, içerdiği sözcük dağarcığı bakımından dil gelişimine katkı sağlar. **ocuğun sözcükleri şarkının ezgisi ve ritmine uygun olarak söylemeye çalışması, dil ağız ve dudak kaslarının gelişmesine ve kelimeleri daha düzgün telaffuz etmesine neden olacaktır.** Bunun yanı sıra, çocuğun, solo veya toplu şarkı söylemek, bir enstrümanı almak gibi müzik etkinliklerine katılması, bunun karşılığında takdir ve alkış alması, çocukta bir şeyleri başarma duygusunun oluşmasına, grupla uyumlu olarak çalışabilme becerisinin gelişmesine neden olur.

KENDİ Z MÜZİK KÜLTÜRÜMÜZDEN HABERSİZ BİR GENÇLİK VAR

Kendi tarihi geleneğimizde de müziğin önemli bir yeri olduğunu biliyoruz. Maalesef günümüzde, gençlerimiz bu konuda çok fazla bilgiye sahip değil. Kendi müzik geçmişimiz ve müziğin eğitim aracı olarak kullanılması konusunda bilgi verir misiniz?

Gerçekten önemli bir konuya değindiniz. Böyle bir soru için de ayrıca teşekkürler. Evet, maalesef günümüzde çocuklarımız, gençlerimiz kendi öz müzik kültürü ve değerlerimizden habersizler. Bu durum da, müzik eğitimcilerine ve biz eğitimcilere ayrı bir sorumluluk yüklüyor. Gerçekten de tarihimize baktığımızda zengin musiki mirasına sahip olduğumuzu görüyoruz: İslam medeniyet tarihinde bir yolculuğa çıktığımızda bir çok İslam aliminin müzikle ilgilendiği görülecektir. **El-Kindi** musiki alanında birçok eser yazmıştır. **Farabi**, Yunan felsefecilerinden daha geniş ve derin bir şekilde sesin ve musikinin fiziksel ve fizyolojik esaslarını incelemiş, **"El-Musiki"**, **"el-Kelm fi'l-Msiki"**, **"Kitab'n fi ihssi'l ik"** ve **"el-Msiki'l - Kebir"** isimli eserleri kaleme almıştır.

Türk-İslam kültürü içerisinde mûsikî özellikle saray ve tekkelerle, mehterhane etrafında gelişim göstermiştir. Türk msiksinin gelişmesinde özellikle mevlevihanelerin ve endernun önemli rolü olmuştur. Dini törenlerde msikye yer veren Mevlevilik ve diğer tarikatlar arasında büyük bestekarlar yetişmiş ve bunlar dinî ve dinî olmayan msiknin gelişmesinde büyük katkıda

bulunmuşlardır.

Mevlana'da bir müzik aleti çalıyordu sanırım?

Mevlanâ Celâleddin Rûmi zamanında ayinler, ney, rebab ve kudüm'ün iştirakiyle icra edilmiştir. Hatta, menakıbnâmelerde ve **Sultan Veled**'in şiirlerinde Mevlana'nın ve oğlu Sultan Veled'in de rûbab çaldıklarından bahsedilmektedir.

Bazı dini kavramlar ve metinler öyle güzel besletelenmiştir ki, mûsikî ve muhteva adeta derinin kemiğe bürünmesi gibi bir birini sarmış ve ibadetlerin arasında seslendirilmesi, gönüllere ve kulaklara rahatsızlık vermemiştir. Bu konuda tarihimizdeki en iyi örnekler şüphesiz asırlardır söylenen salat-ı ümmiye ve tekbirdir. Salat-ı ümmiye, **Hatip Zâkirî Hasan Efendî**'ye ait olduğunu iddia edenler bulunsa da genellikle **Itrî** tarafından bestelendiği kabul edilen bir salattır.

Günümüzde bütün İslam dünyası tarafından benimsenmiş ve özellikle teravih namazlarının arasında okunmaya devam etmektedir. **Segah** makamında bestelenen bu eser, asırlardır okunmakta ve Müslümanlarda bir bıkkınlık hasıl etmemektedir. Aynı şekilde tekbir de Itrî tarafından segah makamında bestelenmiş bir eserdir. **Tekbir**, İslam toplumu içinde **Bayram namazlarında, kurban kesiminde, Hac'da** ve ara sıra mevlid bahirleri arasından icra edilmektedir.

EĞİTİMİN DİLİ SEVGİ OLMALIDIR

Son olarak, özellikle çocukların din eğitiminde anne-babalara ve eğitimcilere neler tavsiye edersiniz?

Öncelikle, din eğitiminin merkezinde mutlaka sevgi olmalıdır. Özellikle, okul öncesi dönemde gerçekleştirilecek din eğitiminde temel hedef, çocukta sağlıklı dinî duygu ve düşünce gelişiminin sağlanmasıdır. Duygular, okul öncesi dönemde çocuğun hayatında önemli bir etkiye sahiptir. Çocuğun en temel ihtiyaçlarından birisi sevgidir ve doğduğundan itibaren sevgi ihtiyacını ve sevme eğilimini açıkça hareketleriyle ifade etmeye çalışır. Bu nedenle anne-babalar ve eğitimciler, din eğitimine başlamadan önce çocukla aralarında sevgi köprüleri kurmalıdırlar.

Müzik eğitimi nasıl verilmeli?

Din eğitimi çocuğun yaşamının doğal bir parçası olarak verilmeli, hayatın içinde olmayan, zorla yapılması gereken bir kurallar bütünü şeklinde aktarılmamalıdır. Çocuk neredeyse öğrendiğinin farkında bile olmamalıdır. İşte burada müzik önemli bir yardımcıdır. Bireyin, duygusal, bilişsel, ruhsal gelişimi üzerinde olumlu etkisi olan, hatta geçmişten günümüze tedavi amaçlı olarak da kullanılan müzik, din eğitiminde de etkili bir yöntem ve araç olarak kullanılabilir.

Müzik, öğrencilerin dikkatini arttıracığı gibi, daha kolay ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacaktır. Ebeveynler, evde, arabada sanat değeri olan, kaliteli icra edilmiş dinî musiki eserleri açmalı, çocuklarıyla birlikte dinlemelidir. Din dersi öğretmenleri, derslerinin bazı bölümlerinde

çocukların kulağını ve gönlünü doyuracak güzel musiki eserleri dinletmeli hatta öğretmelidir.

Üçüncü olarak ise, her çocuğun tek ve eşsiz olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla, eğitimde hedeflenen kazanımların elde edilmesinde her çocuk aynı neticeyi vermeyebilir. Din eğitimi determinist bir süreç olarak görmemeli, sabırlı olmalı, her çocuğun bilişsel, duygusal, fiziksel gelişiminin farklı olabileceği göz önünde bulundurularak çocukların ümidi, öz yeterlik duygusu kırılmamalıdır.

İŞTE MÜZİĞİN ÇOCUK GELİŞİMİNE KATKISI

Marmara Üniv İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Bilal Yorulmaz'da Müzik etkinliklerinin çocuğun gelişimine etkisi konusunda şunları söylüyor:

Okul öncesinde yapılacak müzik eğitimi, çocuğa yaşamı algılama, yorumlama ve düşünme sistemini geliştirme konusunda yardımcı olmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuk, sözel ifadelerini ritimle birleştirmekte, tekerlemeler ve ritmik sayışmalarla sözcükleri telaffuz etmedeki becerisini arttırmakta; böylece, dil gelişimine müzik yoluyla en iyi biçimde ortam oluşturmaktadır.

Müzik, çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Akciğer gelişiminden kavram öğrenimine, sosyalleşme ve grup çalışmasından güzel konuşma becerilerine kadar bir çok alanda çocuğun gelişimini destekleyen bir araçtır.

Şarkı söylerken normalden farklı şekilde nef es alıp veren çocuk hem akciğerlerini geliştirir hem de nefes kontrolünü öğrenir. Ritm çalışmaları yapan çocukta büyük ve küçük kasların gelişimi etkilenmekte; ayrıca, organlar arası uyum sağlanmasına bağlı olarak çocuğun davranışları çeviklik kazanmaktadır.

Bedensel koordinasyonunu ve beden gücünü geliştirir.

İnce (küçük) ve kalın (büyük) kas gelişimini destekler.

Dikkati yoğunlaştırmayı öğrenir.

Eş güdümlü ve sıralı hareket etme kontrolünü kazandırır.

Bilimsel araştırmalar, müzik eğitiminin çocukların kavram gelişimleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

MÜZİK DERSİ ALANLA ALMAYAN ARASINDAKİ FARK

1986 yılında J. Maltester, Kaliforniya'da yaptığı bir araştırmada müzik eğitimi alan

Çocukların müzik eğitimi almayanlara oranla matematikte daha başarılı olduklarını ortaya

koymuştur. New Mexico eyaletinin Albuquerque şehrinde yapılan bir araştırmada da 2 veya daha fazla bir müzik aleti dersi alan öğrencilerin almayanlara oranla CTBS(Kaliforniya Temel Beceri Testi) sınavından önemli oranda yüksek puanlar aldıkları ortaya çıkmıştır.

DİN EĞİTİMİNDE MÜZİĞİN ÖNEMİ

Yrd.Doç. Dr.Bilal Yorulmaz'a göre, : "Dini musiki, bir din eğitimi aracı olarak okul öncesi ve ilköğretim çağında da bize önemli imknlar sunmaktadır. Örgün eğitimin bu ilk basamaklarında bulunan çocuklar şarkı ve ilahilerle öğrenme eğilimindedirler. Hatta gelişim aşamasındaki çocuklar normal cümleleri bile bazen melodili söylerler. Sınıfa bir soru sorulduğunda cevap evet ya da hayır değildir. Genellikle koro halinde "eeveeeeet" ya da "haayıır" şeklinde cevap alınır. Bu nedenle din ve ahlak konuları öğretilirken ilahi kullanımı öğrencilerin dikkatini artırmakta, daha kolay ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekteşmesini sağlamaktadır."

Bu dökümanı orjinal adreste göster

Çocukluk döneminde müzik eğitiminin önemi